

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **R. B.**
státní příslušnost: X
t. č. pobytem: ...
zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.
se sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky**
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-887/ZA-ZA11-K02-2021,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-887/ZA-ZA11-K02-2021, se *ruší* a věc se *vrací* žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci se *nepřiznává* náhrada nákladů řízení.
- III. Žalovaný *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaný zamítl žádost žalobce o mezinárodní ochranu pro zjevnou nedůvodnost. Ukrajinu, odkud žalobce pochází, totiž ČR považuje za bezpečnou zemi původu. Krajský

soud s ohledem na své povinnosti plynoucí z unijního práva musel nyní posoudit, zda toto rozhodnutí ob stojí tváří v tvář aktuálnímu dění na Ukrajině. Zároveň se krajský musel vypořádat s námitkou, zda označení země za bezpečnou zemi původu s teritoriální výjimkou neodporuje unijnímu právu.

II. Rozhodnutí žalovaného a související skutkové okolnosti

2. Žalobce podal dne 21. 10. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Důvodem byly problémy, kterým ve vlasti čelil z důvodu své homosexuální orientace. V roce 2018 jej i s přítelem napadli v klubu. Stěžovali si na místní policii v obci Surovo. Přítomný policista je ale od podání stížnosti odradil. Prý by na tom pak byli ještě hůř. Žalobce dál tento incident neřešil. Pochopil, že mu policie nepomůže. Svou sexuální orientaci se snažil nedávat najevo. Odstěhoval se do Oděsy. Tam je ale také dvakrát fyzicky napadli neznámí lidé, kterým se nelíbilo jejich chování. Žalobce utrpěl otřes mozku a skončil v nemocnici. Neřekl tam, že ho napadli. Policie to proto neřešila. Báł se, že by mohl mít další potíže.
3. Stejný problém se odehrál v květnu 2020 v Kyjevě, kde ho s přítelem napadli v parku. Od té doby žalobce bolí záda. Toto napadení oznámil kyjevské policii, která mu sdělila, že zahájí šetření. Měla však málo informací o totožnosti útočníků. Žalobce dodnes neví, jak vyšetřování dopadlo. V únoru 2021 zašel na policii, kde mu řekli, že vyšetřování pokračuje. Na nadřízený orgán policie se neobrátil. Důvodem jeho napadení bylo, že se útočníkům zřejmě nelíbilo, že se s přítelem drželi za ruce. Další vážné problémy žalobce popřel. Jeho partner zůstal na Ukrajině. Na vycestování neměl peníze. Žalobce přijel do ČR v červenci 2021. O mezinárodní ochranu požádal poté, co jej kontrolovala policie při nelegální práci. Chtěl v ČR zůstat legálně. Na dotaz, proč v řízení o správním vyhoštění neuvedl své obavy z návratu do vlasti, žalobce odpověděl, že je v ČR poprvé a informace o své sexuální orientaci se policii báł sdělit.
4. Žalovaný rozhodnutím ze dne 13. 12. 2021, č. j. OAM-887/ZA-ZA11-K02-2021 („rozhodnutí žalovaného“), žádost žalobce zamítl pro zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu („zákon o azylu“). Ukrajina je totiž na seznamu bezpečných zemí původu.
5. Žalovaný s odkazem na informace o zemi původu, které k žádosti žalobce shromáždil, zdůvodnil naplnění jednotlivých kritérií pro zařazení Ukrajiny na seznam bezpečných zemí původu. Uvedl, že tam obecně nedochází k pronásledování ve smyslu čl. 9 směrnice č. 2011/95/EU, ani k mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení, trestům či hrozbě z důvodu svévolného násilí, ač nelze vyloučit, že dochází k dílčím excesům. Od roku 2014 přijala Ukrajina řadu ústavních reforem a přistoupila k mezinárodněprávním závazkům, které zvyšují standard ochrany lidských práv a principů vlády práva. Ukrajina je členem OSN a přistoupila k základním lidskoprávním úmluvám. Ukrajinská vláda také spolupracovala s Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky i s dalšími humanitárními organizacemi na poskytování ochrany a pomoci vnitřně přesídleným osobám, uprchlíkům a dalším skupinám. Bezpečnostní situace se na Ukrajině po roce 2015 relativně uklidnila. K bezpečnostním incidentům dochází pouze v okolí linie dotyku. Oděská oblast i Kyjev, kde žalobce před odjezdem z vlasti žil, se nachází v bezpečných částech Ukrajiny pod kontrolou ukrajinské vlády.
6. Žalobce neunesl své důkazní břemeno a nevyvrátil domněnku bezpečnosti Ukrajiny. Byť měl v zemi původu problémy v souvislosti s jeho sexuální orientací, dostatečně je neřešil

pomocí dostupných prostředků vnitřní ochrany. Trestní oznámení podal pouze v jenom případě. Policie se jím zabývala. V ostatních případech fyzického napadení se sám rozhodl situaci neřešit. Žalovaný odkázal na judikaturu, podle které na Ukrajině homosexuálům nehrozí pronásledování. Soudy naopak poukazují na to, že od nástupu západně orientované reformní vlády na Ukrajině došlo k významným krokům zlepšujícím postavení LGBT komunity. Jak v rovině legislativní, tak při veřejných prohlášeních na podporu jejich práv. V Kyjevě opakovaně proběhly pochody za rovnost, během kterých policie zajišťovala jejich poklidný průběh a bezpečnost účastníků.

7. Závěrem žalovaný dodal, že žádost žalobce o mezinárodní ochranu považuje za podanou účelově, pouze s cílem legalizace pobytu. O jeho problémech ve vlasti má žalovaný pochybnosti. Žalobce totiž opustil vlast a přicestoval do ČR z ekonomických důvodů, nikoliv s bezprostředním úmyslem požádat o azyl. Požádal o něj až poté, co s ním policie zahájila řízení o správním vyhoštění. V protokolu o výsledku přitom nezmínil jakékoliv obavy z návratu do vlasti v souvislosti s jeho sexuální orientací. Naopak deklaroval svůj zájem vycestovat zpět. Vyloučil, že by mu v návratu cokoliv bránilo. O výjimečný institut mezinárodní ochrany projevil zájem až po třech měsících pobytu v ČR. Snaha o legalizaci pobytu však není relevantním důvodem pro mezinárodní ochranu.

III. Žaloba a vyjádření žalovaného

8. Žalobce v žalobě podané v lednu 2022 a doplněné v únoru téhož roku uplatňuje tři okruhy žalobních námitek, kterými argumentuje, proč žalovaný neměl Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. V prvním okruhu námitek odkazuje na různé informace o zemi původu, z nichž dovozuje, že příslušníci LGBT menšiny na Ukrajině čelí častým nenávisným i fyzickým útokům a jejich ochrana ze strany státu není dostatečná. Žalovaný své závěry o bezpečnosti Ukrajiny ve vztahu k homosexuálům nepodložil dostatečně přesnými a aktuálními informacemi. Žalobce naopak obsahem své výpovědi domněnku bezpečnosti vyvrátil.
9. Druhý okruh námitek se týká bezpečnostní situace na Ukrajině v souvislosti s posilující ruskou přítomností na ukrajinských hranicích spojenou s eskalujícím napětím mezi Ukrajinou a Ruskem a hrozící ruskou invází. Informace, z nichž žalovaný vycházel, jsou zastaralé. Aktuální situaci nereflektují. Žalobce v této souvislosti upozornil krajský soud na nutnost postupovat podle čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32/EU („procedurální směrnice“) a posuzovat podanou žalobu po skutkové stránce *ex nunc* (tj. podle skutkového stavu ke dni rozhodování soudu).
10. V posledním žalobním bodu žalobce namítá, že označení Ukrajiny za bezpečnou zemi původu s teritoriálním omezením odporuje procedurální směrnici. Na rozdíl od její předchůdkyně (směrnice 2005/85/ES o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka; „původní procedurální směrnice“) procedurální směrnice podle žalobce umožňuje označit za bezpečnou pouze zemi, jejíž celé území splňuje příslušná kritéria podle čl. 37 ve spojení s přílohou I procedurální směrnice. Označení země za bezpečnou s teritoriálními či personálními výjimkami možné není.
11. Žalovaný má za to, že postupoval správně. Zohlednil veškeré žalobcem tvrzené skutečnosti a shromáždil odpovídající informace o zemi původu. Žalobce měl možnost se k nim vyjádřit, nic ale nenamítal. Ukrajina je bezpečnou zemí původu a žalobce neprokázal opak. Ve vztahu k problémům žalobce souvisejícím s jeho sexuální orientací žalovaný odkázal na

odůvodnění svého rozhodnutí. Znovu také zdůraznil, že žalobcova žádost je účelová. Na zbylé dva okruhy žalobních námitek nereagoval.

IV. Posouzení věci krajským soudem

12. Žalobu podala oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; „s. ř. s.“), ve lhůtě podle § 32 odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud rozhodl bez jednání. Žalovaný s tím souhlasil. U žalobce vznikla domněnka, že s tím souhlasí. Krajský soud na základě čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice posoudil věc po skutkové a právní stránce úplně a *ex nunc*.
13. Žaloba je důvodná.
 - a. Žalobce ve správním řízení nevyvrátil domněnku dostupnosti vnitřní ochrany pro příslušníky LGBT komunity na Ukrajině
14. Důvodem neúspěchu žádosti žalobce o mezinárodní ochranu bylo to, že nevyvrátil domněnku, podle které se Ukrajina (s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou ruských separatistů) ve smyslu § 2 odst. 1 písm. k) zákona o azylu ve spojení s § 2 bodem 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců považuje za bezpečnou zemi původu.
15. Pokud by krajský soud rozhodoval podle skutkového stavu ke dni vydání rozhodnutí žalovaného, žalovaný by měl zřejmě pravdu, že ve vztahu k žalobci je Ukrajina bezpečná. Jeho problémy totiž pramenily z jednání soukromých osob. Aby mohly mít relevanci z pohledu azylu či doplňkové ochrany, státní orgány by současně nesměly mít schopnost nebo ochotu poskytovat ochranu před tímto jednáním. A v případě Ukrajiny coby bezpečné země původu se předpokládá, že stát obecně poskytuje potřebnou ochranu před pronásledováním či vážnou újmu. Dostupnost vnitrostátních právních prostředků ochrany totiž představuje jedno z kritérií pro posouzení státu jako bezpečné země původu. To znamená, že již označením Ukrajiny za bezpečnou zemi původu se vytváří domněnka, že možnost využití vnitrostátních prostředků ochrany skutečně existuje.
16. I judikatura konstantně akceptuje, že v případě Ukrajiny se nejedná o zemi, v níž by příslušné orgány nemohly či nechťely poskytovat účinnou ochranu před pronásledováním způsobeným nestátními subjekty (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016-31, ze dne 2. 7. 2020, č. j. 4 Azs 76/2020-35, nebo ze dne 6. 5. 2021, č. j. 9 Azs 20/2021-63).
17. To samozřejmě automaticky neznamená, že se nemohou objevit specifické případy, v nichž by konkrétnímu jednotlivci, případně skupině osob státní orgány ochranu neposkytly. Aby však žalovaný měl povinnost blíže zkoumat reálnou dostupnost vnitřní ochrany pro konkrétního žadatele, musel by hlavně tento žadatel tvrdit relevantní skutečnosti, ze kterých plyne, že by navzdory obecně dostupné vnitřní ochraně v konkrétních okolnostech jeho případu tato ochrana dostupná nebyla.
18. Žalobce však takové skutečnosti dostatečně netvrdil. Přestože jej napadli opakovaně, na policii se obrátil pouze v jednom případě. Podle jeho slov policie skutečně zahájila vyšetřování. Nelze proto mluvit o tom, že by neměla ochotu mu poskytnout ochranu. Při napadení, v důsledku kterého žalobce skončil dokonce v nemocnici, se ze svého rozhodnutí na policii neobrátil. Lidsky sice lze do jisté míry pochopit obavy žalobce,

obzvláště pokud jej v jednom případě policista od podání trestního oznámení odrazoval. Pohledem azylového práva ale tato subjektivní neochota žalobce není relevantním důvodem, pro který nelze trvat na předchozím pokusu žadatele usilovat o ochranu v zemi původu. Žalobce tedy domněnku bezpečnosti Ukrajiny v rámci správního řízení skutečně nevyvrátil. Spolehlivě ji však vyvrátilo dění posledních dní.

b. Aktuální situace na Ukrajině znemožňuje její označení za bezpečnou zemi původu

19. Již ve své žalobě žalobce žalovanému vyčítal, že v jeho rozhodnutí chybí posouzení aktuální bezpečnostní situace. Krajský soud musí uznat, že v době rozhodování žalovaného situace na Ukrajině i přes přítomnost ruských vojsk na jejích hranicích a vzrůstající napětí nebyla vyostřená natolik, aby sama o sobě vedla k nemožnosti i nadále Ukrajinu považovat za bezpečnou zemi původu. To se však změnilo ve čtvrtek 24. 2. 2022. Na velké části území Ukrajiny po invazi Ruské federace vypukl mezinárodní ozbrojený konflikt.
20. Jednou z podmínek pro označení státu za bezpečnou zemi původu je, že *na jeho území nedochází k hrozbě z důvodu svévolného násilí v případě mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu* [srov. § 2 odst. 1 písm. k) bod 1 a přílohu I procedurální směrnice]. Tuto podmínku již Ukrajina s ohledem na aktuálně probíhající mezinárodní ozbrojený konflikt nesplňuje.
21. Krajský soud shledal, že v tomto případě tu jsou podmínky pro prolomení obecné zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož „[p]ři přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.“
22. Z judikatury správních soudů jednoznačně plyne, že jedním z důvodů k prolomení zásady koncentrace řízení je aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice. Podle něj členské státy EU musí zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně posouzení jak skutkové, tak právní stránky věci, které je úplné a *ex nunc* (tj. podle stavu ke dni rozhodnutí soudu). Podle čl. 52 odst. 1 procedurální směrnice se povinnost zajistit účinný opravný prostředek ve smyslu čl. 46 odst. 3 této směrnice vztahuje na žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané po 20. 7. 2015. S ohledem na včasné neprovedení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice do vnitrostátního právního řádu, má toto ustanovení přímý účinek, jedná-li se o žádost o mezinárodní ochranu podanou po rozhodném datu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, č. j. 1 Azs 194/2017-30, nebo ze dne 15. 1. 2016, č. j. 5 Azs 20/2015-35). Právě krajský soud je v tomto případě soudem, který má povinnost zajistit úplné a *ex nunc* posouzení opravného prostředku podaného proti rozhodnutí žalovaného.
23. V rámci soudního řízení lze při aplikaci čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany buď nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem, anebo k jejich neuvedení měl ospravedlnitelný důvod (nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16).
24. V tomto případě není pochyb o tom, že *válka na Ukrajině představuje novou skutečnost, kterou žalobce nemohl uplatnit ve správním řízení*. Přestože žalobce na tuto skutečnost nepoukázal ani později, krajský soud k ní musel přihlídnout z vlastní iniciativy. Bez ohledu na dispoziční zásadu, která se ve správním soudnictví obvykle uplatní. Byť z čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice neplyne požadavek, aby soudy ve správním soudnictví z vlastní iniciativy aktivně dohledávaly případné nové důvody pro udělení mezinárodní

ochrany, i Nejvyšší správní soud již připustil, že mohou nastat určité zcela specifické situace, za nichž soudy ve správním soudnictví budou muset přihlídnout i k okolnostem nenamítaným žadatelem o mezinárodní ochranu. Za takovou specifickou situaci Nejvyšší správní soud označil například *vypuknutí válečného konfliktu na území celé země původu žadatele o mezinárodní ochranu* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 11. 2020, č. j. 1 Azs 288/2020-27, bod 22 *in fine*). Současná situace na Ukrajině podle krajského soudu představuje přesně takovou situaci, kterou musel zohlednit.

25. Zároveň má krajský soud za to, že konflikt na Ukrajině představuje skutečnost obecně známou, kterou není třeba dokazovat při jednání. Jedná se v tomto případě o jinou situaci, než tomu bylo ve věci řešené Nejvyšším správním soudem v rozsudku č. j. 1 Azs 288/2020-27. Tímto rozsudkem Nejvyšší správní soud vytykal Krajskému soudu v Brně, že za notoriety považoval vojenskou operaci spočívající ve vpádu ozbrojených sil Turecka do severní Sýrie kontrolované kurdskými milicemi. Podle Nejvyššího správního soudu se nejednalo o skutečnost, která by byla všeobecně známá, ale spíše o takovou skutečnost, s níž se krajský soud seznámil v rámci své vlastní činnosti, popř. o ní dotčený soudce věděl s ohledem na jeho zvýšený zájem o problematiku zahraniční politiky (viz bod 24 citovaného rozsudku).
26. V případě války na Ukrajině se však krajský soud domnívá, že se o obecně známou skutečnost jedná. Snad každý člověk na světě s přístupem k internetu nebo nezávislým televizním, rozhlasovým či novinovým zprávám o vypuknutí války ví. Nařizování jednání jenom proto, aby krajský soud provedl dokazování ve vztahu k této nové skutečnosti, by nemělo praktický smysl. Absence ústního jednání nijak nezasáhne do práv účastníků řízení. I sám žalovaný v současné době zřejmě minimálně tuší, že jeho negativní rozhodnutí, vesměs vycházející z toho, že Ukrajina je bezpečnou zemí původu, ve světle hrozivých událostí poslední dnů neobstojí.
27. Krajský soud zatím nijak nehodnotí intenzitu ozbrojeného konfliktu odehrávající se na Ukrajině. Tato nelehká úloha bude na žalovaném. Boje na Ukrajině se již ovšem neomezují „pouze“ na část Doněcké a Luhanské oblasti, ale dotýkají se velké části jejího území, včetně hlavního města Kyjeva. Lze odkázat například na předběžné opatření Evropského soudu pro lidská práva za dne 1. 3. 2022 (blíže viz <https://bit.ly/3HxrjKM>). Štrasburský soud v něm na návrh Ukrajiny, aby vydal předběžné opatření vůči Rusku kvůli „masivnímu porušování lidských práv ruskými vojsky během vojenské agrese proti suverénnímu území Ukrajiny“, při vyhovění tomuto návrhu vzal v potaz „současnou vojenskou aktivitu, která byla zahájena dne 24. února 2022 v různých částech Ukrajiny a domnívá se, že vyvolává skutečné a trvající riziko vážné hrozby porušení práv civilního obyvatelstva zaručených Úmluvou, zejména podle článku 2 (právo na život), 3 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Evropské úmluvy o lidských právech.“ [přeložil a zvýraznil krajský soud]. Jedná se o natolik významnou změnu poměrů v zemi původu žalobce, že rozhodnutí žalovaného i z tohoto důvodu nyní jednoduše nemůže obstát. *Ukrajinu již v současné době není možné považovat za bezpečnou zemi původu.*

c. Unijní právo brání označení země za bezpečnou zemi původu s teritoriální výjimkou

28. Přestože ke zrušení rozhodnutí žalovaného by postačovaly výše uvedené důvody, krajský soud pro úplnost vypořádá i poslední námitku žalobce. Shledal ji také důvodnou.

29. Ukrajina se v současnosti považuje za bezpečnou zemi původu s *výjimkou* poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů. Žalobce namítá, že tento způsob určení státu za bezpečnou zemi původu odporuje unijnímu právu. A podle krajského soudu má pravdu.
30. S možností teritoriálního i personálního omezení výslovně počítala původní procedurální směrnice. V čl. 30 odst. 1 stanovila: „Aniž je dotčen článek 29, mohou členské státy za účelem posuzování žádostí o azyl zachovat nebo přijmout právní předpisy, které v souladu s přílohou II umožňují určit za bezpečné země původu i jiné třetí země než ty, které jsou uvedeny na společném minimálním seznamu. To může zahrnovat i *určení části země za bezpečnou*, jsou-li ve vztahu k této části splněny podmínky uvedené v příloze II.“ [zvýraznil krajský soud]. V čl. 30 odst. 1 pak dala členským státům možnost „zachovat právní předpisy platné k 1. prosinci 2005, které *umožňují určit za bezpečnou část země*, nebo určit zemi nebo část země za bezpečnou pro určitou skupinu osob v této zemi, jsou-li ve vztahu k této části nebo skupině splněny podmínky odstavce 2.“ [zvýraznil krajský soud].
31. Procedurální směrnice však již tuto možnost výslovně neupravuje. V čl. 37 odst. 1 stanoví pouze to, že členské státy mohou za účelem posuzování žádostí o mezinárodní ochranu ponechat v platnosti nebo přijmout právní předpisy, které v souladu s přílohou I umožňují označit na vnitrostátní úrovni bezpečné země původu.
32. Z přípravných prací k procedurální směrnici je přitom zřejmé, že *k vypuštění možnosti teritoriálních nebo personálních výjimek unijní zákonodárce přistoupil úmyslně*. Vysvětlení k návrhu procedurální směrnice uvádí, že se vypouští volitelné ustanovení, které umožňuje členským státům použít pojem bezpečné země původu na část země. Materiální požadavky vnitrostátního označení země za bezpečnou proto musí splňovat celému území dané země (srov. Rada EU. *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards on procedures in Member States for granting and withdrawing international protection (Recast) ANNEX* [online], 2009, COM(2009) 554 final, s. 15, druhý a třetí odstavec odspodu. Dostupné z: <https://bit.ly/3tmtV9o>). K závěru o nemožnosti označit za bezpečnou pouze část země dospívá i odborná literatura (Viz Goodwin-Gill, Guy S., McAdam, Jane, Dunlop, Emma. *The Refugee In International Law*. 4. vyd. Oxford University Press, 2021, s. 449).
33. Nová procedurální směrnice, na rozdíl od své předchůdkyně, upravuje společné normy pro azylové řízení a nikoliv pouze normy minimální. Lze proto předpokládat, že *pokud v ustanoveních upravujících označování zemí za bezpečné výslovně nedává členským státům možnost označit jako bezpečnou pouze část země, která splňuje příslušná kritéria, pak takovou úpravu jednoduše nelze přijmout*. Nic na tom nemění ani skutečnost, že v několika málo jiných zemích stále označují určité země za bezpečné s teritoriálními či personálními výjimkami (např. Ukrajinu jako bezpečnou zemi původu ovšem vymezuje z členských států EU stejně jako ČR už jen Kypr; blíže viz: <https://bit.ly/3MgqCct>, s. 7). Tato praxe z výše uvedených důvodů dnes odporuje unijnímu právu.
34. Za bezpečnou zemi původu tak lze označit pouze takovou zemi, která ve vztahu k celému svému území splňuje podmínky vymezené v příloze I procedurální směrnice. Pokud tedy některá ukrajinská území nesplňují tyto podmínky, diskvalifikuje to Ukrajinu jako celek z možnosti jejího zařazení na seznam bezpečných zemí původu. Ustanovení § 2 bodu 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb., tak odporuje čl. 37 odst. 1 procedurální směrnice. Krajský soud ho proto nemohl v této věci aplikovat.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

35. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalovaného ze dvou důvodů. Prvním z nich je pozdější skutkový vývoj na Ukrajině, který soud musel vzít podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice v potaz. Za této situace bude skutkový stav, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí, vyžadovat rozsáhlé doplnění [§ 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.]. Druhým důvodem je rozpor § 2 bodu 24 vyhlášky č. 328/2015 Sb. s čl. 37 odst. 1 procedurální směrnice. Ukrajinu nebylo možné zařadit na seznam bezpečných zemí původu, pokud ve vztahu celé její území nesplňovalo podmínky podle přílohy I procedurální směrnice.
36. V novém řízení tak žalovaný nebude moci žádost žalobce zamítnout pro její zjevnou nedůvodnost podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Bude ji muset řádně posoudit ve vztahu ke všem formám mezinárodní ochrany. Zároveň bude muset přihlédnout i k aktuální (zejména bezpečnostní a lidskoprávní) situaci na Ukrajině, která tu bude v době jeho rozhodování a jejíž podobu momentálně nelze s ohledem na dramatický vývoj těchto dnů spojený s bezprecedentní vojenskou agresí Ruské federace vůči Ukrajině předvídat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020-64, bod 34 *in fine*). Právní názor vyslovený v tomto rozsudku žalovaného v dalším řízení zavazuje (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
37. Žalobci jako úspěšnému účastníkovi řízení vzniklo právo na náhradu nákladů řízení. Žádné však nevyčísлил, proto mu je krajský soud nepřiznal. Žalovanému jako neúspěšnému účastníkovi řízení právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo (§ 60 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 2. března 2022

Martin Kopa
samosoudce